

Dolly Bellefleur

‘Het gaat niet om
cuppie cuppie,
maar om
koppie koppie’

Twintig jaar geleden verscheen theatermaker Ruud Douma's alter ego Dolly Bellefleur voor het eerst op het toneel.

Met haar platinablonde pruik, extravagante creaties en hoge hakken is ze één van Haarlems kleurrijkste inwoners.

Een openhartig gesprek met de man achter Frau Antje van het Verkeerde Kantje.

Breed lachend komt Ruud Douma de Haarlemse lunchroom binnen waar dit interview zal plaatsvinden. Genietend van een koffie verkeerd en af en toe zwaaiend naar kennissen, steekt hij van wal. "Als kleine jongen was ik altijd al vrolijk aan het zingen en dansen. Maar niet in een jurk hoor!", voegt hij er grinnikend aan toe. "Ik groeide op in het Noord-Hollandse dorpje Huizen. In het christelijke koor *De Zendertjes* zong ik als jongenssopraan solo's, totdat ik de baard in de keel kreeg. Na de middelbare school volgde ik meerdere studies, maar altijd knaagde het gevoel aan mij dat ik iets miste in mijn leven. Tot ik in 1989 besloot om het roer drastisch om te gooien."

Ruuds ommezwaai kreeg vorm in het Anthony Theater aan de Oudezijds Voorburgwal in Amsterdam. "Dat was een podium voor zang, theater en cabaret", vertelt hij. "Ik kwam er regelmatig over de vloer en werd opgemerkt door de eigenaar, Onno van Dijk. We raakten aan de praat en hij vroeg of ik niet een travestierevue op poten wilde zetten. De grap was dat ik zelfs nog nooit een travestieshow had gezien.

Maar ik volgde mijn intuïtie en stemde in met het voorstel. Onbevangen begon ik te werken aan de show. Dat Onno iets in mij zag, sterkte mij om door te gaan.

Jurk van duizend tulpen

Tot aan de dag van de première was ik nog bezig met het casten van artiesten, het schrijven van teksten, het ontwerpen van het decor en het maken van programmaboekjes.

Ik deed werkelijk alles, behalve me druk maken om mijn eigen rol, namelijk die van spreekstalmeester. Op de valreep studeerde ik twee liedjes in en in alle drukte vergat ik bijna een artiestennaam te verzinnen. Ik koos uiteindelijk voor Dolly, naar Dolly Wilde, het flamboyante nichtje van Oscar Wilde. En als achternaam Bellefleur, naar het appelras waarvan mijn opa bomen had op zijn boerderij. Afijn, op 28 oktober 1989 debuteerde Dolly Bellefleur dus op het toneel – en de rest is geschiedenis."

De travestierevue vol liedjes en stand-up comedy sloeg in als een bom. Met een platinablond pruik, een jurk van vele meters tule en make-up als een regenboog veroverde Dolly Bellefleur de harten van het publiek. "Het thema van mijn eerste programma was *Vorstelijke travestie* en de show verkocht als een tierelier. Het was zelfs zo erg dat in de zaal, waarin eigenlijk zestig mensen pasten, op sommige avonden wel tachtig tot negentig mensen zaten", herinnert Ruud zich trots. "Twee jaar lang stond ik elk weekend in het Anthony Theater, met diverse programma's. En daar kwamen geen imitaties van vedettes aan te pas, zoals dat tot dan toe gebruikelijk was in travestieshows. Eén van de hoogtepunten uit de shows was de destijds zeventigjarige Johan Brouwer, een bekende Haarlemse dichter, die als vrouw literaire monologen opvoerde."

Dolly Bellefleur werd steeds populairder in Amsterdam en omstreken. In 1990 werd ze in de Amsterdamse club *It* zelfs tot lentekoningin gekroond, in een spectaculaire bloemencreatie gemaakt van duizend echte tulpen. Helaas moest het Anthony Theater in 1991 wegens brandgevaar zijn deuren sluiten. "Een tijd lang liep ik met mijn ziel onder mijn arm", vertelt Ruud. "Gelukkig gunde de Stadsschouwburg in Amsterdam mij toen een plekje op het toneel en ik kreeg steeds meer losse opdrachten.

Zo veroverde ik langzaam een eigen plek in het theatercircuit."

Onderscheidend cabaret

Twintig jaar later tovert Ruud zich nog steeds om tot de lieflijke *beauty with brains*. "Inmiddels is Dolly Bellefleur al meer dan vijftien jaar mijn broodwinning", antwoordt

hij op de vraag of hij ervan kan leven. "In vergelijking met andere landen kent Nederland nauwelijks een traditie op het gebied van travestietheater. Dolly Bellefleur is een rol, maar veel mensen vinden dat verwarrend. Laat ik het zo zeggen: ik ben Dolly Bellefleur niet. Mensen denken bij wijze van spreken dat ik iedere maandagochtend in vol ornaat de vuilniszakken buiten zet. Travestie is voor mij een middel en geen doel; het is een theatervorm. Dolly is een typetje waarmee ik mij kan onderscheiden in het Nederlandse cabaret. Een intelligent karakter waarmee ik mijn publiek kan bespelen, want zij prikkelt en daagt uit. Ik vergroot zaken die in onze samenleving spelen, zoals de maakbaarheid van schoonheid. Zoals Dolly altijd zegt: 'Het gaat niet om cuppie cuppie, maar om koppie koppie.' Ik geniet van het improviseren op het toneel, dat is ook mijn kracht. Ik probeer mijn publiek te winnen voor dingen die hen in eerste instantie tegen de borst stuiten. Als Dolly probeer ik vooroordelen uit de weg te ruimen. Zij neemt nooit een blad voor de mond." >

‘Als achternaam koos ik Bellefleur, naar het appelras waarvan mijn opa bomen had op zijn boerderij’

Haarlemse stedenmaagd

Alweer vijftien jaar geleden leerde Ruud zijn Haarlemse vriend, voormalig stadsdichter George Moormann, kennen. George introduceerde Ruud in Haarlem en sindsdien heeft de theaterman de stad in zijn hart gesloten. Omgekeerd ontving Haarlem Ruud met open armen. Dolly Belle fleur wordt zelfs de Haarlemse stedenmaagd genoemd. "Die titel heb ik eigenlijk zelf bedacht", bekent Ruud lachend. "Toen George stadsdichter van Haarlem werd, heb ik Dolly Belle fleur tot stedenmaagd van Haarlem gekroond." Veel Haarlemmers leerden Dolly kennen tijdens de Pink Planet-avonden. Die organiseerden Ruud en George in 1996 en 1997, in de Haarlemse Club Lounge Stalker. Iedereen was welkom en de themafeesten stonden bol van ludieke acts en gekkigheid. Er traden allerlei Haarlemse kunstenaars en artiesten op. "Wat mij gelijk opviel aan deze stad, is de tolerantie", vertelt Ruud. "Haarlem bleek toegankelijker dan Amsterdam en ik heb de stad echt leren waarderen. Maar ik heb nog geen afstand kunnen doen van mijn huis in Amsterdam. Ik heb nu het beste van twee

werelden. Haarlem is overzichtelijk, als ik hier door de straten fiets, steek ik steevast mijn hand op om bekenden gedag te zwaaien. Maar in Amsterdam ben ik anoniemer; wat natuurlijk ook zo zijn voordelen heeft. Tsjja, ik ben in alles tweeslachtig", grapt Ruud. De theaterman is overigens niet alleen beroemd als de succesvolle diva Dolly. Bekendheid bij het grote publiek verwierf hij vooral met zijn theatershows, een spraakmakende single over premier Jan Peter Balkenende, medewerking aan vele poëzie- en popfestivals, talkshows en een eigen televisie- en radioprogramma. "In 2007 is mijn radioprogramma *Dolly's Bonte Woensdagavond Trein* van start gegaan, op MVS Radio. Daarin wordt met gasten gediscussieerd over onderwerpen als religie en homoseksualiteit. Mijn eigen homoseksualiteit was geen issue bij ons thuis. Integendeel, ik heb altijd ontzettend veel steun gehad van mijn ouders. Tijdens manifestaties zoals de Roze Zaterdagen merkte ik echter dat er een heleboel mensen zijn die wel worstelen met hun geaardheid."

Eigen teksten

Ruud valt even stil en schudt zacht zijn hoofd. "Nog steeds ondervinden veel jongeren problemen met uit de kast komen; nog niet alles is koek en ei. Maar er is in de Nederlandse geschiedenis al veel gestreden voor homo-emancipatie. Voor mijn radioprogramma heb ik diverse portretten gemaakt van overleden homo's en lesbiennes die een bijdrage hebben geleverd aan de homostrijd. Daarmee hoop ik die voorvechters een beetje aan de vergetelheid te ontrukken. Chansonnier Jan Mesdag bijvoorbeeld, cabaretier Wim Hogenkamp, Bet van Beeren, Benno Premsele. En Hugo van Mondfrans niet te vergeten, mijn grote voorbeeld als het gaat om travestie als theatervorm. Daarnaast organiseer ik met George regelmatig poëzieavonden. Hij heeft in Haarlem zijn eigen uitgeverij, *De Zingende Zaag*, en daar zijn al enkele stukken van mijn hand verschenen. Niet iedereen heeft het geluk een schrijver als vriend te hebben. George kijkt regelmatig naar mijn teksten.

De afgelopen jaren heeft taal steeds meer mijn interesse gekregen en ben ik vaker eigen teksten gaan schrijven. Met veel liefde zet ik mijn ideeën en gevoelens op papier. Soms komt het optreden daardoor zelfs een beetje op de achtergrond. Dan vergeet ik helemaal dat ik het geschrevene ook nog moet uitvoeren. Het is natuurlijk altijd maar de vraag of wat op papier staat, op toneel ook werkt."

Toekomstdromen

Ruud is en blijft een entertainer in hart en nieren, bij wie de liefde voor theater maken door zijn aderen stroomt. Dit jaar viert de theaterman dat hij al twee decennia als Dolly Belle fleur in het vak zit. "Het startschot voor het twintigjarige jubileum van Dolly zal in oktober worden gegeven in de Openbare Bibliotheek Amsterdam. Bij het Internationaal Homo Lesbisch Informatiecentrum en Archief zal een expositie worden gewijd aan mijn werkzaamheden als *Frau Antje van het Verkeerde Kantje*. Een tentoonstelling met foto's, kostuums, videomateriaal en liedteksten die op een of andere manier te maken hebben met de homo-emancipatie. Het hoogtepunt van alle festiviteiten is volgend jaar: in oktober 2010 heeft Dolly namelijk de respectabele leeftijd van 21 bereikt. Dan breng ik een nieuwe theatershow uit, getiteld *Eindelijk volwassen*, waarin ik terugblik op het verleden. Want in 21 jaar is er veel in mijn leven en de wereld om mij heen gebeurd. Wat mijn dromen nog zijn? Ik heb nooit een carrière uitgestippeld en eerlijk gezegd had ik nooit gedacht dat Dolly ruim twintig jaar lang mijn leven zou bepalen. De tijd gaat voor mijn gevoel razendsnel voorbij. George vraagt de laatste tijd steeds vaker wanneer ik eens als Ruud het podium op ga. Dat leidt soms tot heftige discussies, maar hij heeft een punt. Beperk ik mezelf niet teveel met één rol? Ik word misschien serieuzer genomen als ik daarnaast ook nog andere typetjes speel. Net als Paul Haenen. Hij speelt naast Margreet Dolman ook meerdere rollen. Ach, wie weet wat de toekomst brengt. Misschien richt ik binnenkort wel mijn eigen politieke partij op: Dol op Nederland!" ★

Tekst: Marit Swart. Fotografie: Kitty Hielijes. Visagie: Annet Merison. Haar: Studio Bessels. Kleding: Prince Charming. Bloemen: Klavertje Vijf.

'Mensen denken bij wijze van spreken dat ik iedere maandagochtend in vol ornaat de vuilniszakken buiten zet'